

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ (1953–2017), A BÓDVA-VÖLGY ELKÖTELEZETT KUTATÓJA

Bodnár Mónika

Bodnár Mónika

(Fotó: Baranczó Benedek)

A térségben, a megyében, de szakmai körökben országosan is sokan ismerték, szerették és tisztelték Laki-Lukács Lászlót. Közismert volt könyvtárosként, könyvtárigazgatóként, népművelőként, honismereti kutatóként és vázszonzőként is. Jelen alkalommal a

honismereti kutatóra kívánok emlékezni, bár e közben arra is utalni szeretnék, hogy a felsorolt tevékenységek szorosan összefüggenek, s nem lehet az egyikről szót ejteni a másik érintése nélkül.

Mielőtt munkásságára térnék, röviden idézzük fel életútját. 1953. július 10-én született Lukács Bertalan és Varga Jolán legkisebb gyermekeként. A hivatalos dokumentumok szerint Miskolc a szülőhelye és Lukács László Tibor néven anyakönyvezték. Ám ő mindig is borsodinak és Bódva-völgyinek vallotta magát, erre utal választott előneve is. Nyomár és Lak – ez az a két kis borsodi, csereháti település, melyeket leginkább magáénak vallott, s mindkettőre szülőfalujaként tekintett. Ezért vette fel 1994-ben a Laki előnevet. Na és persze Edelény, ahol kisebb megszakításokkal 1967-től élt, s ahol feleségével közösen családi házat építettek. Munkálkodásának legjavát is itt végezte. Iskolás évei is e három településhez kötik. Az Edelényi Gimnáziumban megszerzett érettségit követően népművelő-könyvtáros szakon szerzett diplomát 1975-ben, a Debreceni Tanítóképző Intézetben, majd könyvtárosi ismereteit tovább mélyítette az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen, ahol 1983-ban végzett. 1993-1994-ben három féléven keresztül néprajzot is hallgatott Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Edelény, Kurityán, Miskolc, majd újra Edelény voltak könyvtárosi tevékenységének helyszínei. Utolsó munkahelye az Edelényi Városi Könyvtár, majd az összevont városi művelődési intézmények voltak. 2002-ben betegsége miatt rokkantnyugdíjas lett. Ám szakmai tevékenysége – legalábbis a honismereti munka terén – ezt

követően teljesedett ki igazán. Aktív alkotóéveket tudhatott magáénak egészen addig, amíg e világi életének szála váratlanul meg nem szakadt. 2017. augusztus 1-én szólította őt magához a Teremtő, egyik legkedvesebb helyéről, az edelényi határban fekvő Isten-hegyi szőlőjéből.

Az általa kifejtett honismereti tevékenységi kör nagyon gazdag és sokrétű. Ide sorolható a népművészet iránti érdeklődése és e téren kifejtett tevékenysége. Ennek egyik csúcsára 1986-ban jutott, amikor elnyerte a Népművészet Ifjú Mestere címet. Aktív szövömesterként tanfolyamokon, játszóházi foglalkozásokon, előadásokon számos fiatal és kevésbé fiatal érdeklődését terelte a népművészet értékei felé. Egyik ilyen tanítványa a kurityáni „rosszcsont”, örök mozgékony kisfiú, Csíki Lóránt volt, aki szintén szövömesterré, a Népművészet Ifjú Mesterévé (1996), népi játszóház vezetővé vált, aki azóta számos népi kismesterséget gyakorol és oktat, s az utóbbi években mesemondóként vált ismertté.

Laki-Lukács László már aktív könyvtáros korában is sok honismereti jellegű kiadványnak volt munkatársa, szerkesztője. Több kiadványsorozat kapcsolódik a nevéhez, így a Borsod-Földvár Kulturális Alapítvány, az Edelényi Városi Könyvtár kiadványai, mint a Borsodi Tájház Közleményei és az Edelényi Füzetek című kiadványsorozat. Ez utóbbiból emeljük ki a Hodossyak című kötetet, melyben egy jeles edelényi kovácsdinasztának állít emléket, összegyűjtve Bodgál Ferenc és mások ide vonatkozó írásait, bemutatta Hodossy Lajos és Hodossy Gyula életét és munkásságát, összeállítva a róluk szóló írások bibliográfiáját.

Részt vett a Cseréhati Településszövetség kiadványozási munkálataiban, s aktívan bekapcsolódott a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Honismereti Egyesület tevékenységébe, egy időszakra állandó munkatársa volt a Szülőföldünk című megyei honismereti periodikának. Mint ilyen, részese volt a megyei honismereti ki kicsoda munkálatainak (Szülőföldünk 33-34).

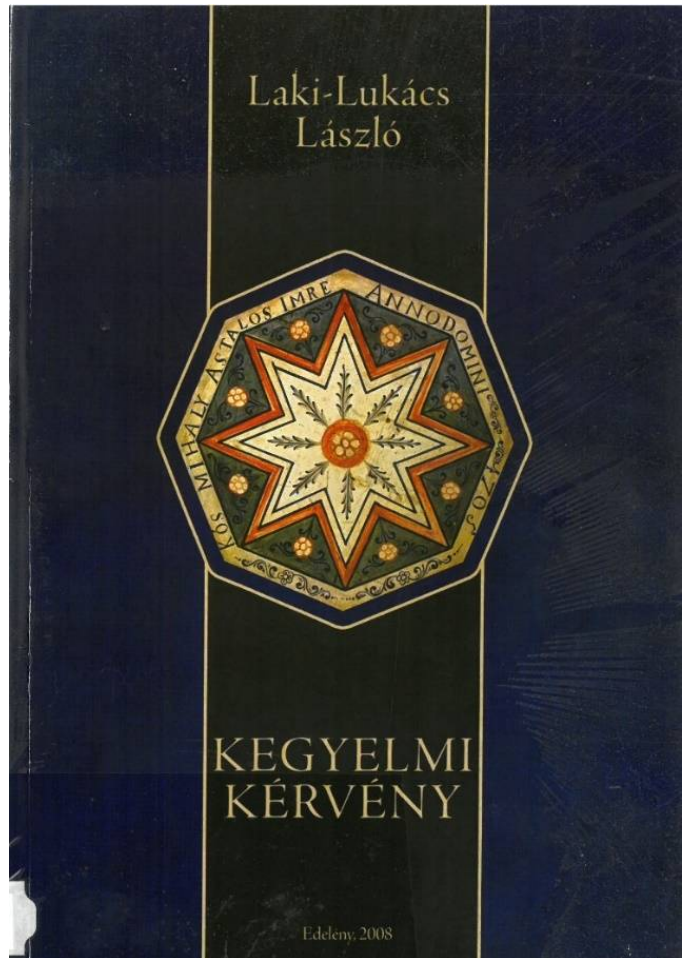
A népművészet, elsősorban a textilművészet iránti érdeklődése motiválta, amikor szerzőtársakkal – É. Kovács Judittal és Koleszár Krisztiánnal – közösen összegyűjtötte és publikálta Dél-Gömör és Dél-Torna népi díszítőművészetét.

Szívesen kutatta a Bódva-völgyi családok történetét, egy-egy jeles családtag életét és munkásságát. A Berzeviczy családról összegyűjtött ismereteit *A ládi Gabriellánium* című könyvecskében adta közre (2008). De foglalkozott a Mocsáry, a Ragályi, a Lónyay, a Szathmáry-Király, a Diczházi család történetével is. Ez utóbbit barátja, a politikai pályán is munkálkodó Diczházi Bertalan emlékére megjelentetett kötetben adta közre (2007). Gyűjtötte a térség jeles személyiségeire vonatkozó ismereteket (Martinkó András nyelvész, irodalomtörténész, Takács József római katolikus plébános, hittudományi akadémiai professzor, egyházi író, Takács János missziós plébános, Ragályi Tamás borsodi követ, Vajányi Lajos honvéd főhadnagy, református lelkész). Több bibliográfiát is készített (Kalász László, Dr. Varga Gábor). Felkutatta az 1848-49-es emlékeket Edelényben és környékén, gyűjtése nyomán adta ki könyvtárigazgató utódja, Hadobás Pál az Edelényi Füzetek 18-as kötetét.

Munkásságának, sokirányú szakmai tevékenységének egyik összefoglalójaként értékelhető a *Kegyelmi kérvény* címet viselő könyve, melyben itt-ott megjelent rövidebb írásai, felkutatott forrásértékű dokumentumközlések mellett saját és más családok történetének bemutatását célzó szövegek és fotók, valamint Laki-Lukács Lászlóról szóló, tisztelői által készített írások olvashatók.

Laki-Lukács László erőssége abban állt, hogy felismerte az értékeket, igyekezett azokat menteni, összegyűjtötte az egy-egy értékhez kapcsolódó helyi emlékeket, s ezeket kötetbe szerkesztette, kiindulási alapot nyújtva ezzel a további kutatások számára. Tehát felismerte, mentette, őrizte a generációk örökségét, s továbbadta az utána jövő nemzedékeknek.

A Bódva-völgyében munkálkodó történészek, régészek, néprajzkutatók, irodalomtörténészek semmiképpen nem tudták őt megkerülni, mindenki, minden témában hozzá fordult segítségért. Legyen az a borsodi földvár régészeti feltárása, az edelényi Cobourg kastély felújítása és az Edelényi Kastélysziget kialakítása, a térség amerikai kivándorlásának kutatása vagy kiállítás az egykori edelényi járásbírósról – ő mindig, mindenkinek tudott adatokkal, történetekkel, fotókkal, dokumentumokkal segíteni. Legutolsó, nyomtatásban megjelent kiadvány, melynek munkálataiban, anyaggyűjtésében közreműködött, éppen ez utóbbi témában született (Szemelvények az Edelényi Királyi Járásbíróház történetéből. Miskolci Törvényszék, Miskolc, 2017). Az edelényi

Laki-Lukács László „Kegyelmi kérvény” című könyvének címlapja

zsidoság történetéről tervezett könyvét már nem tudta befejezni.

Honismereti, értékmentő munkájának egy másik szelete a tárgygyűjtés volt. Hivatali idejében létrehozta a Borsodi Tájházat és példás szorgalommal gyarapította annak gyűjteményét. Ám mint szövőnek, a népművészet mesterének, különös viszonya volt a népi textíliákkal. Hatalmas, több ezer darabos textilgyűjteményének zöme valójában családi örökség, melynek felismerte értékét, nem engedte prédává lenni, kidobni, inkább összegyűjtötte, s rendszeresen gondozta, mosta, vasalta, szellőztette a régi paraszti élet e ma már egyre ritkább hírmondóit. Gyűjteményének szinte minden darbjáról tudta, hogy ki és mikor készítette. Ezt a felmérhetetlen értékű tudást nem akarta elveszni hagyni, ezért kért meg, hogy segítsenek neki a textilgyűjtemény leltározásánál. A megkezdett munkát nem tudtuk teljesen befejezni, de mintegy háromnegyed részét elvégeztük.

Még nem dőlt el, mi lesz a sorsa ennek a hatalmas gyűjteménynek, ami nemcsak siktextilekből, viseleti darabokból, monogramos téglákból

Laki-Lukács László (1953–2017) (Forrás: internet)

áll, de vannak benne dokumentumok, fotók és egyebek. A 2017-es emlékülésen még csak abbéli reményemet tudtam kifejezni, hogy idővel ezek közgyűjteménybe kerülnek. Azóta a dokumentumgyűjtemény nagyobbik része, mintegy 60 doboznyi, bekerült a Herman Ottó Múzeum Néprajzi Adattárába, jelenleg folyik az anyag leltározásra való előkészítése. Kívánatos lenne a textilgyűjtemény bekerülése is, reményeink szerint idővel erre is sor kerül majd a közeljövőben. S majd e tárgyi és dokumentumgyűjtemény feldolgozását követően még inkább megismerhetjük Laki-Lukács László munkásságát, s ez a nagy értéket képviselő anyag hozzájárul ahhoz, hogy a kutatók még jobban képesek legyenek elmélyedni a térség múltjának, kultúrájának feltárásában.

Sokrétű munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el. Ezek közül említjük meg azokat, melyeket kifejezetten honismereti tevékenységéért kapott: Honismereti Munkáért Emlékérem (1999), Sebestyén Gyula Emlékérem (2007), Bél Mátyás Notitia Hungariae Emlékplakett (2015).

Laki-Lukács Lászlónak a honismerők nagy családjával történő utolsó találkozására a 2017 júliusában, a Sárospatakon megrendezett Országos Honismereti Akadémián került sor. Ott volt velünk ő is házigazdaként, segített a szervezésben, jelen volt a regisztrációnál, részt vett az előadásokon és a szakmai kiránduláson. Jól érezte magát, mi pedig örültünk, hogy velünk van. Így őrizzük emlékezetünkben, olyan vidámnak és jókedvűnek, amilyenek ott láttuk.

Laki-Lukács László munkássága – válogatott bibliográfiája

Önálló és társszerzős kötetek

- 1995 *A császtai Lónyayak - szemelvénygyűjtemény.* Edelényi Füzetek 10. Edelény
- 1995 *Borsodnak hírneves követe Ragályi Tamás.* Edelényi Füzetek 13. Edelény
- 1995 *Dr. Varga Gábor harminc éve tanár és szakíró - Bibliográfia.* Edelényi Füzetek 12. Edelény
- 1998 *1848-1849 emlékei Edelényben és környékén.* (Hadobás Pál szerk.) Edelényi Füzetek 18. Edelény
- 1998 *Kószál "lélekcsóválva" - Fecske Csaba 50 éves.* Edelény
- 1998 *Szöttesek, keresztszemes vászonhímzések Lakon.* Debreceni Bibliofil Műhely Baráti Köre, Debrecen
- 2000 *Milleniumi Bódva-völgyi képeskönyv.* (Szerzőtársak: Hadobás Pál, Koleszár Krisztián) Bódvavölgyi Gazdaságfejlesztő Alapítvány, Edelény
- 2001 *A Hodossyak. Egy edelényi kovácsdinasztia történetéből.* Edelényi Füzetek 24. Edelény
- 2004 *Maradjon örök emlékezetben - Tanulmányok Lak népeletéből és művelődéstörténetéből* (Varga Gáborral) Lak Község Önkormányzata, Lak
- 2004 *Népi díszítőművészet Dél-Gömörben és Dél-Tornában - mintagyűjtemény.*

- (Szerzőtársak: Koleszár Krisztián, É. Kovács Judit) B.-A.-Z. Megyei Környezetvédelmi és Területfejlesztési Közhasznú Társaság. Gömörszőlős-Perkupa-Hidvégardó
- 2005 *Edelény templomai és egyházközségei az elmúlt 1000 évben.* Borsodi Földvár Kulturális Alapítvány. Edelény
- 2005 *Nyomár.* Nyomár Község Önkormányzata, Nyomár
- 2005 *Szőlőhegyek Edelényben.* Edelény Hegyközség, Edelény
- 2006 *Borsodszirák. Fejezetek a település művelődés- és helytörténetéből.* Borsodszirák Község Önkormányzata, Borsodszirák
- 2007 *In memoriam Diczházi Bertalan (1957-2002) - egy szalonnai fiú életútja a kormányfőtanácsadói székig.* Szalonna
- 2008 *Kegyelmi kérvény - Laki-Lukács Lászlótól, Laki-Lukács Lászlóról.* Borsodi Földvár Kulturális Alapítvány. Edelény
- 2008 *A ládi Gabriellánom.* Magánkiadás, Edelény
- 2008 *A Mocsáry család Sáp-pusztán.* (Mocsáry Pál szövegét kiegészítette és szerkesztette). Magánkiadás, Edelény
- 2015 *Hit, remény, szeretet. Vajányi Lajos református lelkész és tornai esperes élete és kora.* Perkupai és Varbóci Egyházközség Gondviselés Református Diakóniai Központ. Perkupa
- Tanulmányok, egyéb írások
- 1993 Utószó (*Reviczky Gyula: Edelény, a holtig hű szerető - igaz história három énekben* c. művének hasonmás kiadásához). Edelényi Füzetek 7. Edelény
- 1999 Paptermő Bódva-völgy. *Tanulmányok a Bódva-völgye múltjából* (Szerk. Bodnár Mónika, Rémiás Tibor). Múzeumi Könyvtár 5. Gömöri Múzeum és Baráti Köre. Putnok, 587-601.
- 2001 Dr. Kaáli Géza emlékest. *A Borsodi Tájház Közleményei* 5. évf. 1-2. sz. 78-81.
- 2001 Késő búcsú egy borsodi-tornai természetbaráttól - H. Szabó Béla. *A Borsodi Tájház Közleményei* 5. évf. 1-2. sz. 124-125.
- 2002 Adatok a hagyományos népi táplálkozáshoz. *Szendrő monográfiája.* (Szerk. Veres László, Viga Gyula). Szendrő Város Önkormányzata
- 2002 Torna vármegye történeti-néprajzi bibliográfiája. (Koleszár Krisztiánnal). *Torna vármegye társadalma 18-19. századi források tükrében.* (Szerk. Rémiás Tibor) Herman Ottó Múzeum, Bódvaszilás-Miskolc, 379-402.
- 2003 Üzen a múlt - Rákóczi-kori emlékhely Hangácson. *Sárospataki Református Lapok.* Tiszáninneni Református Egyházkerület és a Sárospataki Kollégium. 56. évf. 2. sz. 5-6.
- 2004 A múltnak ősi öre. *Sárospataki Református Lapok.* Tiszáninneni Református Egyházkerület és a Sárospataki Kollégium. 57. évf. 1. sz. 4-6.
- 2004 Abaúji Egyházmegye - együtt imádkoztunk a békéért. *Sárospataki Református Lapok.* Tiszáninneni Református Egyházkerület és a Sárospataki Kollégium. 57. évf. 1. sz. 4-6.
- 2004 Makoldi Sándorné: Archaikus népi textíliák Gömörből - könyvismertetés. *Honismeret* 2004/6. 126-127.
- 2006 Csizmadiák. *Kézművesipar Északkelet-Magyarországon.* (Szerk. Veres László, Viga Gyula) Herman Ottó Múzeum, 141-146.
- 2007 In memoriam Diczházi Bertalan (1957-2002) - egy szalonnai fiú életútja a kormányfőtanácsadói székig. *A Borsodi Tájház Közleményei* 11. évf. 1-2. 21-22. sz. Edelény, 86-88.
- 2007 Vajányi Lajos. *A Borsodi Tájház Közleményei* 11. évf. 1-2. 21-22. sz. Edelény, 84-85.
- 2010 Kiállítás-megnyitó beszéd a bódvaszilasi tájház megnyitása alkalmából. *Tájházi Hírlevél* - a Magyarországi Tájházak Szövetségének tájékoztatója. 8. évf. 2. sz. Edelény, 42-44.
- 2016 A miklósvári Miklós család. *A Borsodi Tájház Közleményei* 20. évf. 1-2. 39-40. sz. Edelény, 59-62.
- 2016 Bódva völgyi téglák - rövid utazás Jászótól Boldváig. (Szerzőtárs: Török László) *Borsodi Tájház Közleményei* 20. évf. 1-2. 39-40. sz. Edelény, 72-96.
- 2017 Irodalmi hagyományok a Bódva mentén. *Szülőföldünk* 36-37. B.-A.-Z. Megyei Honismereti Egyesület. Miskolc, 109-114.